

Dragi učenici,

Pred vama je jedan izazov/istraživanje koje ćete napraviti u paru.

Istražit ćete zadanu biljku proljetnicu uz pomoć teksta.

Pročitajte dobiveni tekst i zabilježite zadane smjernice na ovom papiru (odgovaraj na pitanja).

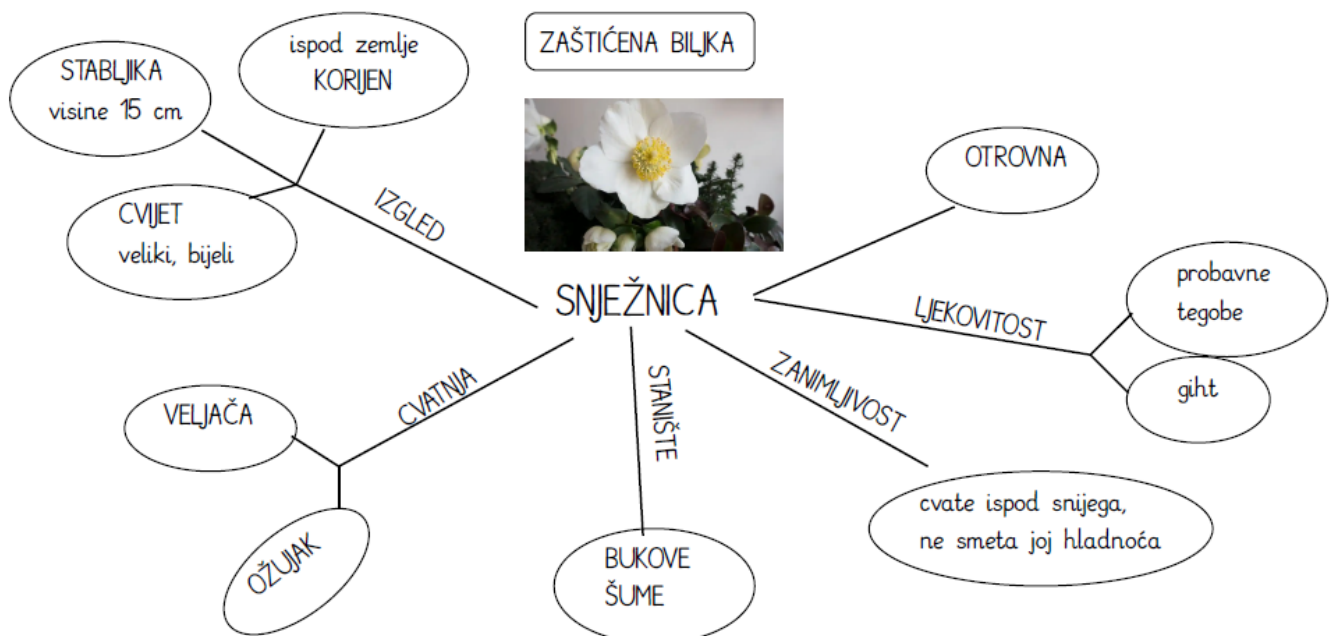
Nakon toga napravi UMNU MAPU o biljci koju ste istražili.

Pripremite predstavljanje biljke ostalim učenicima u razredu.

ZADACI:

1. PROČITAJ TEKST.
2. ZABILJEŽI NAJVAŽNIJE tj. ODGOVORI NA PITANJA.
3. IZRADI UMNU MAPU (pomoću zapisanih odgovora). Izreži i zalijepi fotografiju biljke.
4. USMENO IZLAGANJE (predstavi biljku ostalim učenicima)

Primjer umne mape: biljka snježnica

NAZIV BILJKE: _____

ZAŠTIĆENA BILJKA: DA / NE (zaokruži)

MJESTO GDJE RASTE/ STANIŠTE (npr. šuma, livada...): _____

VRIJEME CVATNJE: _____

LJEKOVITA BILJKA: DA / NE (zaokruži)

ZA ŠTO SE BILJKA UPOTREBLJAVA (bolesti koje liječi, medicinska istraživanja, prehrana...):

IZGLED BILJKE

VISINA RASTA (stabljika): _____

CVIJET: _____

ISPOD ZEMLJE: KORIJEN / LUKOVICA (zaokruži)

OTROVNA BILJKA: DA / NE (zaokruži)

OTROVNA DIO BILJKE (ako je podatak naveden): _____

JEDNA ZANIMLJIVOST (po izboru): _____

MEDVJEĐI LUK

Stanište

Raste uglavnom u sjenovitim mjestima listopadnih šuma.

Izgled biljke

Medvjeđi luk naraste do visine između 20 i 40 cm (stabljika), listovi su zelene boje. Pod zemljom je lukovica.

Cvate od kraja ožujka do svibnja.

Kod nas ova biljka nije zaštićena i smije se brati.

Jestivost

Svi su dijelovi biljke jestivi te se jede kao ukusna salata ili koristi kao začín.

Ljekovitost

Također je i ljekovita biljka – snižava visoki tlak, stimulira rad srca, povećava apetit. List sadrži vitamin C.

Sok medvjeđeg luka koriste se izvana za razne kožne bolesti, osobito kod pojave lišajeva i bradavica.

Zanimljivosti

Smatra se da od svih europskih biljaka sadrži najviše sumpora i također je odličan izvor magnezija. Po jednom istraživanju ubraja ga se u biljke koje upućuju na moguću prisutnost arheoloških nalazišta. Intenzivnog je mirisa.

TRATINČICA

Stanište

Jako je raširena i nalazi se na livadama i travnjacima. Kod nas ova biljka nije zaštićena i smije se brati.

Izgled biljke

Naraste do 15 cm visine a na vrhu imaju jednu cvjetnu glavicu. Latice su bijele a žuta je u sredini. Pod zemljom je korijen.

Cvjeta od ranog proljeća do prvih jesenskih mrazova.

Jestivost

Mladi listovi i cvjetovi su jestivi. Mladi listovi mogu se jesti sirovi ili prokuhani gotovo preko cijele godine kao salata koja je jako ukusna i zdrava. Otvoreni cvjetovi tratinčice također su jestivi i mogu sirovi poslužiti u kulinarsvu za dekoriranje različitih jela.

Ljekovitost

Tratinčica je ljekovita biljka.

Biljka je dobra za očne bolesti, smiruje kašalj, smiruje bolove i grčeve, jača organizam. Mast od lišća nanosi se izvana na rane i modrice.

Zanimljivosti

Tratinčice su rođaci suncokreta. Lako privlače pčele.

BAZGA

Stanište

Često raste na rubovima šuma, u šikarama, živicama. Kod nas ova biljka nije zaštićena i smije se brati.

Izgled biljke

Bazga raste kao grm ili nisko drveće do 10 metara visine tvoreći zaobljenu i rijetku krošnju.

Korijenov sustav je površinski, deblo je uspravno, promjera oko 50 cm.

Biljka ima sitne bijele cvjetove grupirane u velike štitaste cvatove. Plodovi su bobičasti.

Cvate u lipnju i srpnju.

Jestivost

Cvjetovi i plodovi se upotrebljavaju u prehrani.

Cvjetovi su jestivi, mogu se uvaljati u tijesto za izradu palačinka i pohati. Od plodova se priprema pekmez, kompot ili voćni sok.

Ljekovitost

Od cvjetova se kuha čaj, sirup i sok koji se koriste kao sredstvo za znojenje i izlučivanje mokraćne.

Može se napraviti ocat od bazge koji smanjuje crvenilo kod uboda kukaca, otekline od ugriza, kod športskih ozljeda i udaraca.

Otrovnost biljke

Bazga ima otrovno lišće, a bobice su otrovne ako se troše u većoj količini dok su sirove. **Sirove** bobice nisu jestive jer izazivaju mučninu, povraćanje i proljev.

Zanimljivosti

Postoji 19 vrsta bazgi.

U prošlosti su se crnom bojom dobivenom od bazginih bobica bojale pisanice za Uskrs.

Od drva bazge izrađivale su se različite sitne rezbarije (igračke, lutke i sl.).

U Rusiji sade bazgu pred kućama kako bi otjerali zle duhove.

Kažu da je 100 g lišća bazge dovoljno da usmrti životinju od 50-ak kg.

DRIJEMOVAC

Stanište

Raste u listopadnim šumama , na livadama i travnjacima, u voćnjacima.

Kao i druge proljetnice **zaštićena** je biljka.

Izgled biljke

Raste iz lukovice. Stabljika je uspravna, do 20 cm visine.

Listovi se razvijaju direktno iz lukovice.

Cvjetovi su savijeni, u oblika zvončića sa 6 jednakih bijelih latica, a na svakoj latici prvi vrhu izražena je zelena ili žuta pjega.

Cvate u veljači i ožujku.

Jestivost

Otrovna je cijela biljka, pogotovo lukovica.

Ljekovitost

Koristi se u medicini za liječenje Alzheimerova bolesti i krvožilne demencije.

Zanimljivosti

Ovaj vjesnik proljeća se obično pojavljuje kasnije u odnosu na visibabe pa je vjerojatno zbog toga nazvan drijemovac. Još mora malo drijemati dok su drugi vjesnici proljeća naveliko aktivni.

Izgledom sliči visibabu, ali visibaba nema mrlje na laticama.

Još jedna zanimljivost: njegove sjemenke bogate su proteinima i zbog toga su privlačne mravima koji ih nose u mravinjak s namjerom da nahrane svoje ličinke.

VISIBABA

Stanište

Nalazimo je u listopadnim, crnogoričnim ili mješovitim šumama, na proplancima i livadama.

U Hrvatskoj je zakonom zaštićena.

Izgled biljke

Raste iz lukovice. Listovi visibabe su duguljasti. Na vrhu stabljike, koja je dugačka 20 cm, nalazi se bijeli cvjetić. Cvjetovi su obješeni i bijeli.

Visibaba je prvi vjesnik proljeća. Jedna je od najranijih proljetnica koja cvjeta već i krajem siječnja pa makar ispod snijega, sve do travnja.

Jestivost

Visibaba nije jestiva te je slabo otrovna biljka pa se s njom mora postupati s određenom dozom opreza.

Ljekovitost

Neki njeni dijelovi se iskorištavaju za izradu Bachovih cvjetnih kapi. Riječ je o ljekovitim kapima koje se koriste za liječenje depresije, potištenosti.

Zanimljivosti

Ovaj se vjesnik proljeća razmnožava putem sjemenki koje raznose mravi i vjetar.

Ako se reže stabljika s cvijetom, biljka iduće godine i dalje raste iz lukovice.

Postoji 75 različitih vrsta visibaba i sve su bijele boje.

LJUBIČICA

Ljubičica ili ljubica

Stanište

Nalazimo je u listopadnim šumama, među grmljem, uz putove, obale rijeka i potoka.

Izgled biljke

Grmolikog je oblika, raste iz korijena. Listovi su ovalni i sroliki, nalaze se na 1-5 cm dugoj stabljici. Cvjetovi su jakog su i vrlo ugodnog mirisa, s pet latica ljubičaste, modre ili bijele boje.

Cvatu od ožujka do svibnja.

U Hrvatskoj je zaštićena vrsta.

Jestivost

Cijela biljka je ljekovita i jestiva. U kulinarstvu se mirisna ljubičica često koristi kao dodatak aromi čokolade. Svježi cvjetovi ljubičica koriste se za ukras, a ušećerene ljubičice služe za dobivanje aromatiziranih pića.

Ljekovitost

Ljubičica ima ljekovito djelovanje: ublažava infekcije, pomaže kod glavobolje i migrene, smanjuje bolove, pomaže kod bolesti dišnog sustava.

Zanimljivosti

Smatra se dobrom medonosnom biljkom.

Cvjetove rado posjećuju pčele koje sakupljaju manje količine nektara i peluda.

ŠAFRAN

Stanište

Vrlo je čest stanovnik svijetlih šuma, livada, travnjaka i voćnjaka.

Izgled biljke

Šafran raste iz lukovice otprilike 17 cm u visinu. Uz zelene listove, ima zvonasto cvijeće sa šest latica bijele ili ljubičaste boje.

Cvjeta u mjesecu ožujku i cvatnja traje otprilike 20 dana, iako je moguće da počne cvjetati već i u veljači.

U Hrvatskoj je zaštićena vrsta.

Jestivost

Koristi se i za bojanje hrane i kao začim. Šafran nije bezazlena biljka, sigurna dnevna količina je do 1,5 grama, više od toga je otrovno, a 20 grama može djelovati smrtonosno.

Ljekovitost

Koristi se i u medicinske svrhe.

Šafran ima izrazita ljekovita svojstva.

Neka ljekovita svojstva: pomaže ublažavanju simptoma depresije, poboljšava pamćenje i koncentraciju.

Zanimljivosti

Šafran je najskuplji začim na svijetu. Cijena po gramu mu se kreće prosječno između 4 do 14 eura.

